

AKROPOLITÁN

SVĚTOVÝ
DEN
FILOZOFIE

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

LISTOPAD 2022 Filozofie pro život č. 152

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

[www.akropolis.cz/ostava](http://www.akropolis.cz/ostrava)

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová, Martina Flaitingrová

Jana Aksamítová, Ondřej Aksamít,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

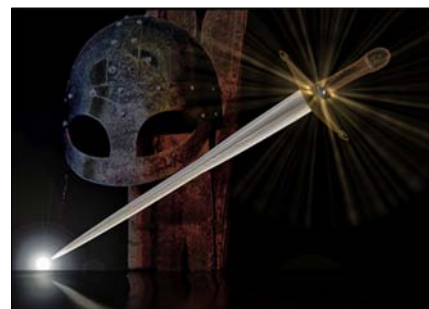
K ČEMU SLOUŽÍ FILOZOFIE

MALÁ TRÓJA: BUTRINT

7

9

SYMBOLISMUS MEČE

HUDEBNÍ UMĚNÍ ČÍNY

11

13

ZÁZRAK PRO CHLADNÉ MĚSÍCE

Zamysleli jste se někdy nad tím, kolikrát denně otevíráme různé dveře, abychom jimi mohli projít? Musím se přiznat, že jsem tento pokus učinila, a i když jsem to nepočítala zcela přesně, přišla jsem téměř ke stovce. Samozřejmě, že záleží na konkrétním dni a činnostech, které daný den uskutečňujeme. Nakonec však zřejmě budeme překvapeni, kolika dveřmi jsme v průběhu jednoho dne, z toho či onoho důvodu, prošli. Není to činnost, kterou bychom dělali zvláště vědomě. Což platí přesně do okamžiku, dokud se neocitneme přede dveřmi, jež jsou zamčené, a ... my k nim nemáme klíč. Důvodů může být víc: Klíč jsme si zapomněli, nemůžeme ho najít anebo ho jednoduše nemáme. V tuto chvíli se z automatického jednání stává jednání vědomé. Musíme vyřešit, jak a kde si klíč opatříme, abychom mohli dveře otevřít, a to se tak pro nás v danou chvíli stává tzv. „klíčovou“ otázkou. A pokud se pro nás něco stane „klíčovou“ otázkou a vnímáme to tedy jako něco velmi důležitého, znamená to, že tomu za pomoci našeho soustředěného vědomí věnujeme zvýšenou pozornost. A víme, že pozornost je v takové chvíli zcela zásadní. Kdybychom ji nezapojili, ztratili bychom pravděpodobně příležitost učinit ve svém životě nějaký další důležitý krok, tedy, zůstali bychom stát před „zavřenými dveřmi“.

Ne nadarmo je právě slovo klíč spojováno s tolika dalšími významy. Známe např. klíčový okamžik, klíčový vztah, klíč k záhadě, klíč k srdci..., a mohli bychom takto pokračovat dále. Pravdou tedy je, že obraz a symbol klíče v nás vyvolává zcela přirozeně pocit něčeho důležitého – „klíčového“. Naznačuje nám cestu k vyřešení nějaké otázky či problému. A nakonec, pokud jsme úspěšní, otevírá před námi dveře k nové zkušenosti, k novému vítězství, a především k novému poznání.

Kde však hledat klíč k poznání? V učení tisíců myslitelů Východu a Západu jich můžeme najít velké množství. Některé nám odhalují různé záhady vztahující se k člověku, ke společnosti, a jiné odhalují zákony přírody či příčiny událostí. Všichni, kteří před námi v minulosti usilovně odhalovali podstatu samotného života, nám pomyslně otevírají dveře a zvou nás, abychom se společně s nimi vydali na cestu k Moudrosti.

Někdy se však překvapivě zdráháme pozvání přijmout a vstoupit. Snad z pohodlnosti, z přesvědčení, že se nic nového již nemůžeme naučit, a někdy, paradoxně, z obav, že se naopak něco nového dozvědět můžeme. Něco, co způsobí změnu, na kterou podle našeho odhadu nejsme zcela připraveni... Je však velkým štěstím nás lidí, že uvnitř sebe vlastníme jednu touhu, touhu po poznání, která není příliš vzdálená od stavu, jenž nazýváme láskou. A právě láska k poznání a ke skutečné Moudrosti je tím, co povzbuzuje člověka, aby se nebál vymanit z řetězů stínů, jak to popisuje Platón v Mýtu o jeskyni, a aby odvážně vystoupil z jeskyně ven. Aby spatřil skutečné poznání, skutečné Ideje, jež jako světlo Slunce vše prozáří a dotknou se mysli a srdce člověka, který nyní už ví, že ten opravdový klíč má ve svém nitru. Klíč, který nám pomůže si rozpomenout, kdo ve skutečnosti jsme a co je opravdovým smyslem našeho života. Už nebudeme tápat ve tmě, už nás nikdo nikdy nebude moci „spoutat“, neboť budeme o kousek blíže ke světlu Pravdy. A protože si dokážeme vážít cenných věcí, i tuto Pravdu tak budeme velmi dobře střežit ve svém srdci, což se zcela přirozeně projeví v našem dobrém, krásném, spravedlivém a pravdivém jednání.

Na třetí listopadový čtvrtek každoročně připadá Světový den filozofie, který vyhláší UNESCO a k jehož oslavám se Nová Akropolis vždy připojuje s bohatým programem ve všech našich sídlech, na který vás tímto srdečně zvu.

Těšíme se na setkání s vámi, a to nejen na akcích ke Světovému dni filozofie, ale i při dalších příležitostech.

Eva Bímová

PODOBENSTVÍ O KAPCE VODY

Jednoho dne spadla na zem Kapka vody a povzdychla: „Ach, já nešťastná, co mám dělat? Kde to jsem? Proč mě sem shodili?“ Po chvíli se trochu vzpamatovala, a přestože byla smutná, vydala se na cestu a doufala, že co nejdříve najde cestu zpět vzhůru.

Po krátkém putování narazila na Řeku: „Kdo jsi?“ zeptala se Kapka. „Já jsem Řeka a dodávám vláhu. Pokud chceš, můžeš se ke mně připojit. Takových, jako jsi ty, jsou tu tisíce.“ Kapka byla nadšená. Vždyť řeka je tak krásně čistá. Jistě míří jen vzhůru. A je tak rychlá. Jistě to nebude trvat dlouho. A tak Kapka putovala s řekou. Protékala údolími, nížinami, pod zemí i nad zemí, ale vůbec nestoupala vzhůru, jak si představovala. A navíc s sebou tahala tolik špíny - bláto, listí, písek. Přestalo se jí to líbit. „Tak to tedy ne,“ zlobila se Kapka. „Takto se opravdu nahoru nikdy nedostanu. A ta špína všude kolem! Nedůstojné. Opustím řeku,“ pomyslela si, a tak i učinila.

Opět se toulala sama, až jednoho dne narazila na skleněný pohár. „Ó, tak krásná čirá věc, a je plná tisíců takových, jako jsem já.“ Nadšeně se zeptala: „Kdo jste?“ „Já jsem Nápoj a mohu uhasit žízeň. Podívej, tamto je člověk. Když mě zvedne, vznesu se velmi vysoko, jen abych mu pomohl.“ „Vzhůru? Vytáhne tě vzhůru? Přesně tam mířím. Konečně nějaká důstojná cesta, která vede správným směrem,“ zaradovala se Kapka a okamžitě se přidala k Nápoji. Člověk pozvedl pohár a Nápoj vypil.

Kapka se skutečně na chvíli povznesla do výšky, ale poté se velmi rychle vydala na drsnou cestu útroby lidského těla, do temnoty a nepohodlí. Tato cesta vůbec nasměřovala k výšinám a už vůbec nebyla tak čistá a důstojná, jak si představovala. Na poslední chvíli se zachytila někde v útrobach, jen aby neskončila nejhůř, a neznámou cestou se dostala do lidského oka.

Pookřála, protože z lidského oka byl nádherný výhled a znovu tam spatřila tisíce jí podobných kapek. Nadšeně se zeptala: „Kdo jste?“ „Jsme Slzy a přinášíme úlevu. Pojď s námi. Zrovna se chystáme dolůůůůů!“ Ani nestačila odpovědět, než ji Slzy strhly s sebou a padaly a padaly a padaly. Nešťastná Kapka se opět ocitla dole, na úplném začátku. Zoufalá a osamělá si znovu povzdechla: „Ach, já nešťastná. Nemám snad již žádnou naději? Vždyť jen toužím po tom vrátit se zpět vzhůru. Ale zdá se, že tam žádná cesta nevede.“ Jak tak naříkala, uslyšela ji žába. Nedalo jí to a promluvila ke Kapce. Vždyť i ona už si mnohým proskákala: „Hej Kapko, jestli ty nejsi hloupá. Pořád toužíš po nějakých výšinách, po nějaké velké a vznešené cestě. A přitom tím nejvznešenějším, co můžeš dělat, je poctivě plnit i ty nejmenší úkoly, ať jsou sebevíc obyčejné. Mohla jsi přece dodávat vláhu, mohla jsi hasit žízeň, mohla jsi přinášet úlevu. A to ti nestačilo. Je to snad pro tebe málo?“ Tato slova Kapku silně zasáhla a postupně si uvědomila, že ta prostořeká žába má pravdu. A jak o tom přemýšlela, silné letní slunce ji proměnilo v lehkou páru a ona se vznesla k oblakům. Přesně tam, kam se tak toužila vrátit. Nahoru. Ale tím příběh nekončí. Stala se zvláštní věc. Jednoho dne spadla na zem Kapka vody...

K ČEMU SLOUŽÍ FILOZOFIE

Dnes se všechno hodnotí na základě své výnosnosti. Pokud neexistuje konkrétní zisk toho či onoho druhu, věci postrádají hodnotu.

Je tomu tak i s Filozofií, Uměním a Vědou „jak žít“, které se stěží dostává uznání v tom, co je dnes považováno za prospěšné, protože není snadné odhalit mimořádný přínos, který lidské bytosti poskytuje.

Nebudeme se zdržovat definicemi ani etymologickým kořenem, i když jsou užitečné pro hlavní cíl Filozofie. Víme, že je to Láska k Moudrosti, a tímto i její hledání. Je však dobré znovu si připomenout, o jakou Moudrost se jedná, a obzvláště co znamená milovat a hledat to, co milujeme.

Každý, kdo chce provozovat nějaké řemeslo, profesi nebo praktickou práci, musí studovat, a především se to naučit. Je to specifická forma moudrosti potřebná k tomu, aby se jednalo správně. Jedna z nejčastějších a nejnaivnějších otázek, která se pokládá dětem, je: *Čím chceš být, až budeš velký?* Je to způsob, jak zjistit, co by rády studovaly, učily se a dělaly.

A přesto se jich nikdo neptá: *Jaký smysl bys chtěl dát svému životu?* Snad proto, že dítě to ještě neví, stejně jako neví, co by chtělo uskutečnit, až bude starší. Nebo snad i proto, že si málokdo myslí, že taková otázka má cenu.

Nicméně tato velká otázka, tento velký výchozí bod Filozofie je tím, co řídí veškeré pozitivní hledání a veškeré nalézání, tím, co člověka činí důležitým. Přibližuje nás vlastní skutečnosti a razí nám četné cesty pro získání osobní výtečnosti, která nemá nic společného s prací, kterou vykonáváme. Nebo z jiného pohledu, přináší hodnotu všemu, co v životě děláme.

To je hlavní poselství Filozofie: dát smysl životu začínaje vlastním sebepoznáním, dát hodnotu času a svým možnostem jednat vhodně.

Není třeba psychologické analýzy ani měření mentálních schopností; je to mnohem více než to, protože to znamená poznat vlastní já s jeho psychickými a mentálními charak-

teristikami, ale především s jeho vnitřními slabostmi a potenciály, aniž bychom se děsili těch prvních a zpychli kvůli těm druhým. Znamená to mít touhy po duchovních prožitcích prostřednictvím vlastních přesvědčení, která nám pomohou zlepšit stav ostatních nebo okolností kolem nás.

Taková forma moudrosti hledá a nachází poklady v tom velkém i v tom malém. Trpí kvůli neštěstím, která vidí, ale není jimi ochromená; miluje krásné věci; následuje objektivní pravdu, a ne vlastní chutě; vidí nádherný náčrt všemocné ruky, která vede přírodu a univerzum v jeho nekonečnosti.

V takovém případě Filozofie slouží hodně a mnohým.

Slouží k tomu, abychom byli dobří.

Víme, že existují nejrůznější pojetí morálky a že společenské podmínky ovlivňují to, co se nazývá dobrým nebo špatným. Ale hluboko v srdci každý ví, co je dobré, a pokud si zvolí opak, je to proto, že ho prostě nezajímá, co si sám o sobě myslí, a raději se ztotožňuje s názory, které přijaly určité skupiny lidí, s jejich vnitřní prázdnotou nebo jejich fanatismem.

Abychom byli dobří, musíme se odvážit být jiní.

Jednodušeji řečeno: být přirození a v souladu s nejlepšími idejemi, jež jsme díky Filozofii našli. Mudrci, kteří nám předcházeli, nám zanechali moudrost neohrazenou časem ani prostorem.

Slouží k tomu, abychom byli spravedliví v souladu s pravdou. Též víme, že pro lidi neexistují absolutní pravdy, ale existuje přiblížení se k pravdě, které nemá nic společného s osobní posedlostí nebo vytržením. Je to pravda, která je uznávaná, protože platí pro jednotlivce i pro všechny ostatní.

Takto spravedlnost není odplatou ani pomstou za špatnosti, o nichž si myslíme, že jsme je utrpěli, nýbrž je rozumným přízpůsobením se pravdám, které vkládáme do života. A první

spravedlností je umět soudit sám sebe, aniž bychom upadli do extrému, nýbrž právě naopak se opravovali, abychom každý den byli lepší.

Slouží k tomu, abychom si vážili krásy a vychutnávali si jí. Znovu musíme připomenout, že absolutní kánony „krásy“ neexistují, což znamená, že se tyto hodnoty časem mění. Krása však má tu vlastnost, že nás dokáže dojmout do té míry, že si přejeme co nejvíce se jí podobat. Deformace, které se dnes v jakémkoli odvětví nazývají uměním nebo krásou, bohužel odrážejí deformaci vnitřní, kterou mnozí trpí a kterou vkládají do svých děl, aby nabídli vzor beznaděje či nepochopení.

Ten, kdo krásu hledá a nalézá, si vychutnává jak předení kočky, tak i třpyt hvězd, a kdyby toho byl schopen, vyzařoval by veškeré kouzlo světa.

Slouží k tomu, abychom pochopili, a ne se pouze vzdělávali. Pochopit umožňuje vnímat vše, co překračuje smysly. Chápe se to vnitřní, kořen toho, co se projevuje navenek. Poznat sebe sama, což je výtečný filozofický výrok, je nejlepším způsobem, jak pochopit sám sebe, aniž by se upadlo do přehánění či ospravedlňování se. Poznat sebe sama objektivně je nejlepším způsobem, jak pochopit ostatní, hledaje příčiny, a ne důsledky, vyhýbaje se samovolným výmluvám či potupám bez inteligentní opory.

A především slouží k tomu, abychom milovali, protože láska je základní částí Filozofie. Aniž by vylučovala lásku k lidem, umožňuje projev lásky jako pouto jednoty, které překonává všechny překážky a přibližuje nás všem mysteriím Univerza.

K čemu slouží Filozofie? Ten, komu se podaří pochopit těchto několik předchozích vysvětlení, získá mistrovský klíč, aby si prorazil cestu do svého nitra a do nekonečných cest, které nabízí svět, aby se dozvěděl, proč a kvůli čemu žijeme.

Delia Steinberg Guzmán

MALÁ TRÓJA: BUTRINT

Antické památky bychom v Evropě hledali nejspíše v Řecku nebo v Itálii. Mimořádné archeologické naleziště můžeme ale nalézt i na jihu Albánie, kde se v divokých hájích ukrývají pozůstatky starodávného města Butrint.

Dnešní Albánci jsou částečně potomky kmene Illyrů, kteří zde žili již v době bronzové. Illyrové žili v kontaktu s vyspělejšími Řeky, což jim přineslo hospodářský a kulturní rozvoj. Město Butrint bylo pod vlivem helénistické kultury od osmého století př. n. l. Písemné prameny jej zmiňují jako Buthrotum.

Vergilius v díle Aeneis (Aeneida) srovnává krásu tohoto města s Trójou, která jako by se v něm představila ve zmenšené podobě. Uvádí, že jej založil Helenus, Priamův syn, po útěku z Tróji a že se pokusil v něm napodobit své rodné město v malém; dokonce i zdejší stavby, chrámy a řeky nesly stejné názvy. Od šestého století byl Butrint pod správou Řeků a nesl znaky řecké polis, měl svou samo-

správu a vydával vlastní zákony. Byla zde postavena akropolis, dále svatyně zasvěcená bohu Asklépiovi, bohu lékařství, a také typické řecké divadlo. Butrint byl i významným přístavem a obchodním centrem, v němž žilo až deset tisíc lidí.

V prvním století př. n. l. se stal římskou kolonií. Největšího rozmachu dosáhl za vlády Augusta, kdy byl znám jako Colona Augusta Buthrotum. Díky vysoušení bažin byl značně rozšířen, a to až na jižní břeh kanálu Vivar, přes nějž byl postaven most a akvadukt. Město bylo obklopeno obrannými zdmi, staré stavby byly upraveny a byla vystavěna řada nových chrámů, fontány, lázně a vily.

V 5. století se stal Butrint sídlem biskupa a dodnes jsou patrné pozůstatky architektury prvotních křesťanů, jako je velká křtitelnice a bazilika. Nacházejí se zde i ruiny dalších osmi kostelů. Po dočasném úpadku zažil rozkvet znovu v devátém století za byzantské nadvlády.

Ve 14. století se stal Butrint kořistí Benátské republiky, která jej navzdory turecké expanzi na Balkán udržela ve své moci až do 18. století. Město totiž představovalo významný strategický bod, z něhož bylo možné kontrolovat plavbu lodí Korfským průlivem. V tomto období byly ještě více posíleny obranné prvky a vybudována Trojboká pevnost.

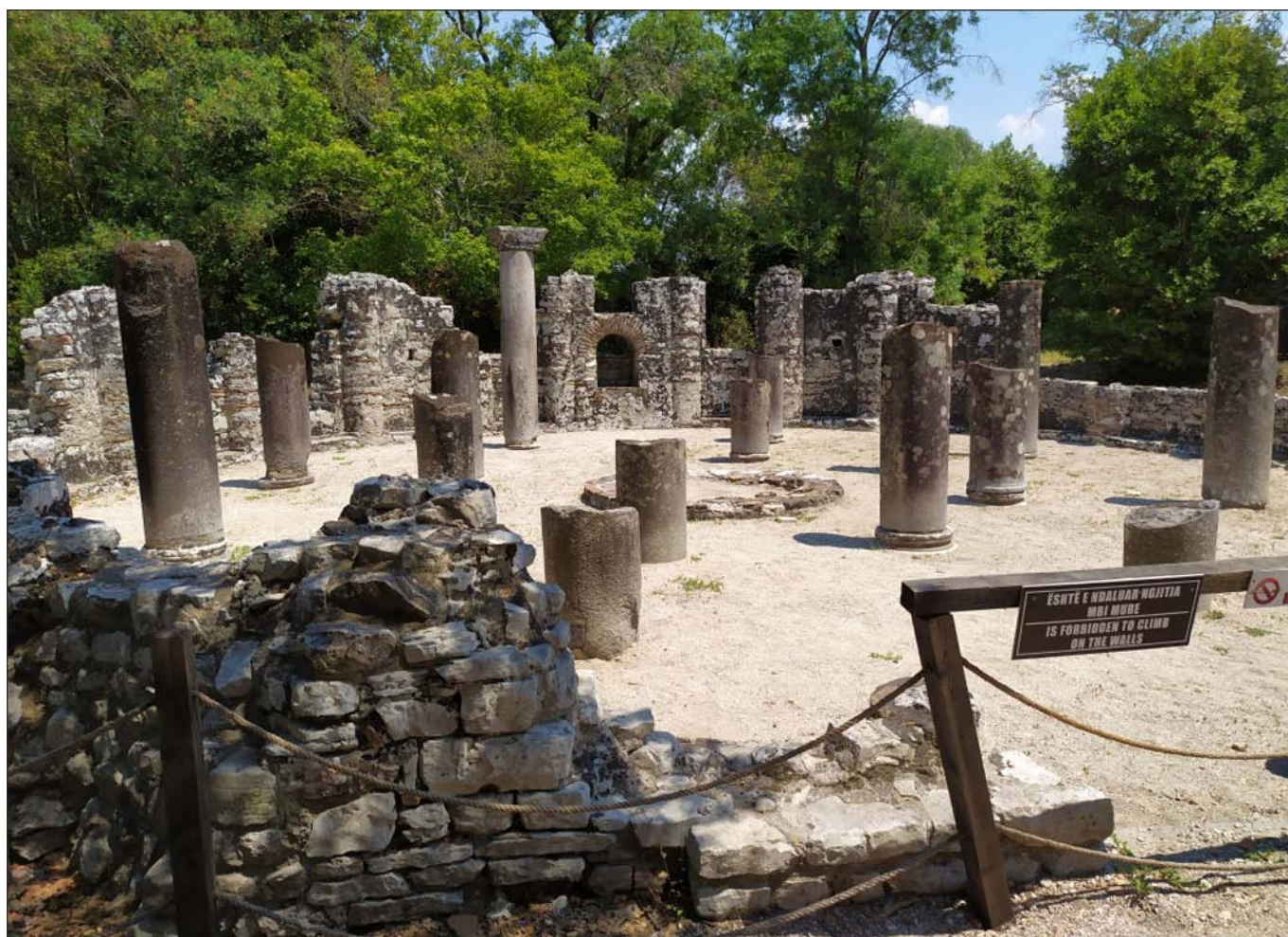
Tečku za mnohasetletým budováním tohoto města učinil na počátku 19. století osmanský místrodržící Ali paša Tepelenský (také Janinský), který nezávisle na Istanbulu ovládal rozsáhlá území v jižní Albánii a severním Řecku. Nechal vylepšit starou pevnost, která dosud nese jeho jméno.

Dnes je toto místo opuštěné a zavítají sem jen archeologové a turisté. Díky tomu je ale konzervovaná archeologická pokladnicí několika kultur a v roce 1992 bylo zařazeno do světového dědictví UNESCO. Procházet se Butrintem je jako procházet se staletími.

Současně je člověk okouzlen divukrásnou krajinou a nedotčenou přírodou, protože se naleziště nachází v národním parku, uprostřed hájů s bohatou faunou i flórou.

Podaří-li se vám trochu se opozdit za výpravou a zůstat sami uprostřed ticha přerušovaného pouze zpěvem ptáků a cikád, uprostřed velkolepých ruin starodávných kultur, které tu následovaly jedna za druhou..., v takové chvíli by vás nepřekvapilo, kdyby náhle zpoza sloupů vyšlo procesí kněží v bílých tógách či na podium divadla vyběhli herci s maskami. V takovém okamžiku a na takovém místě cítíte, že je možné zastavit běh let a že navzdory pomíjivému tělu, které stárne, jsme věční. Že nás něco spojuje s oněmi lidmi, kteří zde postavili velkolepé město, jež stále obdivujeme, přestože jeho nádhera je poznamenána onou pomíjivostí. Že Dobro, Krása a Spravedlnost zůstanou věčnými Ideály navzdory působení času i lidí.

Ivana Hurytová

SYMBOLISMUS MEČE

Pokud bychom někdy chtěli spojit určitou zbraň se spíše staršími dějinami, pro většinu z nás by to byl právě obraz meče, který by se nám vynořil v mysli. Meč byl po staletí považován za nejvýznamnější zbraň. Snoubil v sobě symbolickou i materiální hodnotu, neboť jeho nositel musel mít odpovídající obnos či zásluhy. A tak přesto, že je to zbraň určená pro boj, stával se často symbolem.

Meč se řadí mezi chladné, sečné, případně bodné zbraně a skládá se z několika částí: hlavice, rukojeti, záštity, trnu a jedno či dvou-břité čepele, ve které je jasně viditelná střední drážka, tzv. krevní rýha, jejíž funkce spočívá v odlehčení a lepší ovladatelnosti zbraně. Jeho počátky sahají až do doby bronzové, kdy dochází k prodlužování čepele dýk. Je více než často zobrazován na freskách, obrazech, mincích, pečetích, rytinách, v knihách, nebo tvoří součást soch. Je tedy patrné, jak velký kulturní odkaz se skrývá v tomto kusu zušlechtěného kovu. Mimo tato historická data má však také velký symbolický přesah, který si zde trochu přiblížíme. Možná, že po této krátké exkurzi už nebude váš pohled na tuto zbraň stejný.

Význam meče tedy nespočíval pouze v tom, že byl zbraní určenou k boji, ale sloužil rovněž k účelům náboženským, ceremoniálním nebo rituálním a v dnešní době i dekorativním. Často býval vysvěcen knězem a zasvěcen patronovi rytířů – u nás sv. Jiří, nebo mu dali jméno sami rytíři. Nezřídka ho vnímali jako rodový majetek děděný na další pokolení, čímž se symbolicky předávala síla a moc rodu. Symbolizuje moc, sílu, autoritu, vůdcovství, královský majestát, výkon a prosazení práva. Dále pak ochranu, schopnost oddělit dobré od zlého, ostražitost, řád a spravedlnost. Je také mužským principem a aktivní silou. Meč vězící pevně v pochvě symbolizuje kardinální ctnost umírněnost. Dvojsečný meč představuje dualitu sil a protichůdné tendence při manifestaci, tvoření a ničení, život a smrt. Ztělesňuje síly, které jsou protikladné ve svém projevu, ve skutečnosti se však doplňují a vytvářejí jednotu. Zlomený meč je obrazem narušení řádu a jeho scelení je jedním z hrdinových úkolů. S mečem zobrazování bohové války a bouře představují jeho negativní kvalitu.

Právo nosit meč kladlo na svého majitele vysoké morální nároky a zodpovědnost. Při pasování dostali někteří budoucí rytíři mimo práva nosit meč i právo prosazovat spravedlnost. Znamenalo to, že navzdory okolnostem bude rytíř vždy hájit princip spravedlnosti, kde meč představuje prostředek k jejímu vykonání. Meč se tím stal důležitým atributem rytířského ideálu odkazujícím na vyšší duchovní hodnoty. Záštitu s čepelí tvoří siluetu křesťanského kříže a znázorňuje, zvláště ve středověku, kdy byl rytíř zároveň i příkladným křesťanem, tuto víru.

Následující příklady jsou rovněž z křesťanství, a této zbraně je v nich přisouzena magická moc. Podle teorie dvou mečů rozdělil Ježíš Kristus vládu nad světem na dvě složky předáním dvou mečů, z nichž jeden meč měl moc ke správě duchovní a druhý ke správě světské. Symbolem moci a spravedlnosti je rovněž ohnivý meč, kterým byli Adam a Eva vyhnáni z ráje. Představuje zde jejich oddělení od ráje, oddělení těla od duše a nebe od země.

Pokud se podíváme trochu dál, k jiným kulturám, nalezneme i zde podobnou symboliku. Kult meče našel svou půdu i v Japonsku, kde se vyvinul v celé odvětví. Výroba meče tu byla pojímána jako stvoření bytosti. Před samotnou výrobou mečů meditoval a soustřeďoval ducha na nadcházející práci. Mistr nejprve

vykove z oceli tělo meče, kterému vdechne duši - zakalí ho. Tato umělecká díla se stala nejen stavovským odznakem samuraje, ale i obrazem jeho duše a symbolem způsobu života označovaného jako Bušidó, cesta válečníka. V Zemi vycházejícího slunce se stal meč vedle zrcadla a nefritového šperku jedním ze tří symbolů císařského pokladu.

V buddhismu je plamenný meč symbolem rozlišování a pronikavosti, které utnou nevědomost u kořenů. Třímá ho v pravé ruce bódhisattva moudrosti Mandžušrí.

U Keltů byla pochva meče často zdobena stylizovanými draky. Meč zde byl prvkem aktivního aspektu vůle. Byl atributem hrdinského krále Núadu a symbolicky spojován s podvodními mocnostmi.

Mnoho mečů mělo symboliku, která souvisela s jejich nositeli, většinou významnými králi, legendárními či mytickými postavami. Často měly svá jména a schopnosti odlišující je od obyčejných zbraní. A tak známe například Excalibur, meč krále Artuše, nebo mocný meč z pověsti o Bruncvíkovi. Oba tyto meče sym-

bolizují moc a v ruce svého majitele dávají průchod jeho vůli.

Vůle je spojena s řádem, sebeovládáním, ušlechtilostí. To jsou hodnoty, které zdobí nositele meče a které jsou platné dodnes.

Jiří Kunc

HUDEBNÍ UMĚNÍ ČÍNY

Všechny tóny se rodí v lidských srdcích, hudba se řídí obecnou morálkou, a proto ti, kteří rozumějí hlasům, ale nerozumějí tónům, jsou ptáky a divokou zvěří, ti, kteří rozumějí tónům, ale nerozumějí hudbě, jsou prostým davem, pouze vznešený člověk rozumí hudbě. Jüe-ting, kniha hudby.

V dějinách Číny i člověka samotného hrála hudba důležitou úlohu, provázela ho životem společně s literaturou a stala se jedním z nejvýznamnějších projevů duchovní velikosti čínského národa. Již dva tisíce let před počátkem evropské civilizace měla Čína vysoce vyvinuté hudební umění, které se odráželo v rozmanitosti různých hudebních nástrojů, strunných, dechových a bicích. Hudební umění bylo v Číně odedávna úzce spojeno s filozofií a náboženskými představami. Podle staré čínské filozofie je hudba darem Nebes, její principy vycházejí z harmonie vesmíru a působí velice silně na člověka.

Pověst vypráví, že základem akustiky v čínské hudbě byly rourky z bambusu. Vytvořil je čínský učenec Ling Lun, který spojoval

vznik těchto rourek se zpěvem ptáků žijících v zahradě mytického císaře Chuang-ti. Sestrojil dvanáct rourek, které tvoří soustavu lü, jež se stala po celé tisíciletí základem čínské hudební teorie. Pomocí dvanácti píšťal, vyrobených z bambusu, později z mědi nebo kamene položili čínští učenci v období dynastie Čchou základy hudební teorie založené na pentatonice, tedy hudební stupnici, kterou tvoří pět tónů C, D, E, G, A, z nichž vychází ladění dvanácti rourek po jednotlivých půltónech. Soustava lü a na ní založená tónová řada *chuang-čung* (název má podle základního tónu) byla zdokonalována a zpřesňována celými generacemi čínských hudebníků. Každý z dvanácti stupňů tónové řady *chuang-čung* symbolizuje jeden z dvanácti měsíců, jednu z dvanácti hodin. Stupně tónové řady vyjadřují postavení Slunce a Měsíce na nebi, život přírody, obrazy různých živočichů a rostlin, každému tónu také odpovídá určitá barva, která má symbolický význam.

O tom, kdo má chování i hudbu, se říká, že má kouzlo osobnosti, a kdo má kouzlo osobnosti,

ten získává, a proto hudba nemá nejlepší tón, když je okázalá. Jüe-ting, kniha hudby.

Základní a první tón v soustavě tónů odpovídá žluté barvě, která odráží císařskou moc. Šest lichých tónů tónové řady představuje aktivní mužský prvek jang a šest sudých tónů představuje pasivní ženský prvek jin. Znalost matematických vztahů mezi jednotlivými tóny byla v Číně zřejmá již před objevem, který učinil filozof Pythagoras. Každý tón soustavy tak měl své jméno, rituální a symbolický význam. Výpočty stupnice *chuang-čung* se zabývali astronomové, čínští císaři, hudebníci a kněží. Proto byl otázkám stanovení přesného ladění přikládán státní význam a reformy v této oblasti měly státní důležitost. Kniha I-ťing odhaluje poznání o tom, že hudba pramení ze zákonů vesmíru a sama opět těmito zákony vládne. Jsou v ní obsaženy prvky, které symbolizují střídání ročních období, směr osmi větrů a odstíny pěti barev, které odpovídají pěti základním tónům stupnice. Hudba působí silně na lidskou duši a má velkou, magickou a kouzelnou moc.

Hudba se skládá z tónů a původem tónů jsou emoce, které vznikají jako reakce na věci, a proto hlas toho, kdo je smutný, je napjatý z úzkosti, hlas toho, kdo je potěšený, je plný díky jeho uvolněnosti, hlas toho, kdo se raduje, se nese do daleka z rozpustilosti, hlas toho, kdo se hněvá, je hrubý z přísnosti, hlas toho, kdo je uctívý, je vyrovnaný z upřímnosti a hlas toho, kdo má v srdci lásku, je harmonický něhou. Jüe-ting, kniha hudby.

Těchto šest hlasů odpovídá emocím, které jsou reakcí člověka na vnější podněty; proto vládci starověku věnovali emocionálnímu životu velkou pozornost. Pomocí etiky se snažili usměrňovat své tužby, hudbou harmonizovali svůj hlas, politikou sjednocovali své skutky a pomocí trestů zabraňovali nespravedlnosti. Když byly obřady, hudba, politika a tresty v dokonalé jednotě, byly totožné i s vůlí lidu a staly se výchozím bodem cesty spravedlivého vládnutí. V období politických zmatků, jak můžeme číst v knize I-ťing: ... *dochází ke změně zvyků a obřadů, v takovém období hudba upadá, žalostným tónům se nedostává ušlechtilosti a veselým tónům spokojenosti, taková hudba pobuřuje, oslabuje, porušuje zákony harmonie, a moudrý člověk takovou hudbou pohrdá.*

Čínská filozofie v sobě odrážela víru v sílu hudby, která může nabádat k dobru, může však také ničit morálku a odvádět člověka od krásných idejí. Hudba je jazykem citů, tóny se rodí v lidském srdci, a tak hudba v období rozkvětu a míru přináší lidem radost a harmonii. Poznání všech tajů tónů vede k poznání zákonů života.

Hudební umění v Číně v sobě odráželo hlubokou víru v její přirozenou morální sílu a její moc transformace, která se skrývá i za slovy staré čínské moudrosti: *Slova mohou klamat, lidé se mohou přetvařovat, jen hudba není schopna lži.*

Václav Hastík

ZÁZRAK PRO CHLADNÉ MĚSÍCE

V dnešním článku o zdraví se zmíníme o jednom z tzv. zázraků přírody, tentokrát původem z Asie. Když ještě doplníme, že byl a je považován téměř za všelék a že se s ním nejčastěji setkáme ve formě žlutého nebo hnědého oddenku, který má výraznou štiplavou chuť, budou již mnozí tušit, že bude řeč o zázvoru.

Zázvor pravý (lat. *Zingiber officinale*) je vytrvalá bylina, která dosahuje výšky až dva metry. Potřebuje tropické klima a vysokou vlhkost vzduchu a většina současné produkce pochází z Indie. V asijské kuchyni má jako koření a lék své místo již více než tři tisíce let a do Evropy se dostal v období antiky. Obsahuje více než sto šedesát prokázaných chemických látek, jako jsou vitamíny, minerály a také některé silice, z nichž nejvýraznější je gingerol, kterému zázvor vděčí za svou výraznou chuť a vůni (a také za své jméno v angličtině – ginger).

Použití a účinky zázvoru jsou opravdu široké: jako prevence před chřipkou a nachlazením, při kinetózách (nevolnost při pohybu), k léčení různých zažívacích obtíží (zvyšuje tvorbu žaludečních šťáv a slin), při průjemových onemocněních, jako prostředek proti plynatosti, jako antipyretikum (vyvolává pocení a snižuje horečku), k uvolnění křečí či ke zklidnění. Má obecně protizánětlivé a analgetické účinky, takže může pomoci, když už nám nějaký ten zánět v krku propukne nebo když nás rozbolí hlava, svaly či klouby.

Nejčastější forma užívání zázvoru jako léku je zřejmě ve formě zázvorového čaje, resp. vývaru. I když lze zakoupit zázvor drcený i sušený v praktických sáčkích, čerstvý zázvor je zřejmě nejlepší volbou. Po zakoupení části oddenku jej lze zpracovávat postupně, protože vydrží poměrně dlouho, rozhodně i několik týdnů. Čaj lze připravit například tak, že na plátky nakrájený kousek v délce cca 1-2 cm zalijeme vroucí vodou a necháme stát alespoň deset minut. Silnějšího nápoje dosáhneme tak, že oddenek nastroháme. Pak nám obvykle stačí poloviční množství. Zázvorový čaj je ideální osladit medem a přidat čerstvou citronovou šťávu. Tím vznikne skutečný elixír.

Mezi méně známé způsoby použití zázvoru patří například zázvorový ocet, který lze použít ve spojení s nasekanou cibulí pro krční zábal při zánětu hrtanu. Na různé druhy obkladů a masáží se hodí i zázvorový olej.

Ačkoliv je zázvor v mnoha ohledech přínosný pro zdraví člověka, je dobré vždy jeho pravidelné používání jako léku konzultovat s lékařem. Nežádoucích vedlejších účinků není mnoho, ale jako u všech ostatních léků včetně těch, které pocházejí z naší přírody, není použití zcela bez rizik. Bez konzultace s lékařem by se zázvoru měly určitě vyhnout osoby se žlučovými kameny, s refluxní chorobou jícnu a se vředy v trávicím traktu. Vnější použití pak nelze doporučit v případě některých kožních onemocnění a přímo na otevřené rány.

PROGRAM AKTIVIT

LISTOPAD 2022

SVĚTOVÝ DEN FILOZOFIE

Nová Akropolis se pravidelně na celém světě připojuje svou činností ke Světovému dni filozofie. Také v České republice pořádáme množství aktivit, na které vás srdečně zveme.

OD PLATONA K MATRIXU

Přednáška

DUŠEVNÍ KLID PODLE SENEKY

Úterý, 8. listopadu 2022 19 hodin

On-line přednáška na YouTube

HUDBA JAKO SYMBOL

Hudební večer s přednáškou

ZAŽIJ ANTIKU JINAK

Řecko vesele i vážně

SYMBOLISMUS EGYPTSKÉHO UMĚNÍ

Praktický workshop

JUNG A JAZYK SYMBOLŮ

Čtvrtek, 17. listopadu 2022 19 hodin

On-line přednáška na YouTube

HUDBA A JEJÍ MOC

Hudební večer s přednáškou

Vystoupí členové České filharmonie.

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

**„Údiv je postoj člověka,
který moudrost
skutečně miluje,
a není jiný počátek
filozofie než tento.“**

Platon

**SVĚTOVÝ
DEN
FILOZOFIE**